

## **Riktlinje kring vaccinationsskydd för medarbetare inom vården i Region Stockholm**

– riktlinjer och informationsunderlag för företagshälsovård och chefer i vården.

***Dessa riktlinjer omfattar medarbetare i Region Stockholm, medarbetare hos vårdgivare som har avtal med Region Stockholm, samt inhyrda medarbetare och studenter i dessa verksamheter.***

Riktlinjen ges ut av Smittskyddsläkaren och är framtagen av Smittskydd Stockholm. Den har förankrats i Chefläkarnätverket och Regional arbetsgrupp (RAG) Vårdhygien, samt samverkats i Beredningsgrupp CSG.

2024-06-10

*Reviderad avseende:*

- rekommendation om vaccination mot covid-19*
- rekommendationer om vaccination till riskgrupper som också är medarbetare i vården*

## Bakgrund

Det är viktigt att säkerställa vaccinationsskydd hos medarbetare inom vården utifrån tre aspekter: patientsäkerhet, arbetsmiljö och verksamhetspåverkan.

- Region Stockholm har som sjukvårdshuvudman ett allmänt ansvar för att vården bedrivs patientsäkert och för att minimera riskerna för att patienter utsätts för smitta när de söker eller får vård <sup>1</sup>. Vårdgivarna har därtill ett direkt patientsäkerhetsansvar och en skyldighet att bedriva systematiskt patientsäkerhetsarbete och ”vidta de åtgärder som behövs för att förebygga att patienter drabbas av vårdskador” <sup>2</sup>.
- Som arbetsgivare har Region Stockholm och övriga vårdgivare ansvar för att förebygga risker för att arbetstagare blir infekterade av smittämnen och för ”att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att medarbetare utsätts för ohälsa eller olycksfall i arbetet” <sup>3</sup>.
- Vaccinationer kan bidra till att minska frånvaro och upprätthålla verksamheten i samband med smittspridning <sup>4</sup>.

En utgångspunkt i Smittskyddslagen är att var och en, genom uppmärksamhet och rimliga försiktighetsåtgärder, medverkar till att förhindra spridning av smittsamma sjukdomar <sup>5</sup>.

- För att säkerställa att medarbetaren har ett adekvat vaccinskydd när anställningen påbörjas ombeds medarbetaren att fylla i en hälsodeklaration, se [Hälsodeklaration och hälsointyg inför anställning respektive vårdtagarnära lärande | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#).
- Hälsodeklarationen ligger till grund för en **bedömning** av vilka vaccin som är ändamålsenliga att komplettera med beroende på arbetsuppgifter och arbetsplats. Bedömningen görs av Företagshälsovården på uppdrag av arbetsgivaren.
- Vaccinationerna skall **erbjudas** medarbetaren kostnadsfritt, arbetsgivare täcker kostnaderna.
- Vid byte av arbetsuppgifter kan ny bedömning behövas.
- Som medarbetare räknas även studenter i utbildning, till exempel vårdstudenter, men för studenter ska huvudmannen för utbildningen/lärosätet bekosta hälsoundersökning, bedömning av vilka vaccinationer som ska erbjudas och kostnaden för vaccination.
- Arbetsgivaren kan inte kräva att medarbetaren vaccinerar sig, däremot kan vaccinationsskydd bedömas vara obligatoriskt för arbete i vissa vårdmiljöer.

Basala hygienrutiner ska alltid följas, då efterlevnad bidrar till att smittkedjor bryts <sup>6</sup>. För förebyggande åtgärder mot smittspridning av specifika sjukdomar se även [Infektioner hos medarbetare | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#).

Riktlinjerna baseras på [Vägledning för vaccination av personal inom vård och omsorg | Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#) där ytterligare bakgrund finns beskriven.

<sup>1</sup> Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

<sup>2</sup> Patientsäkerhetslagen (2010:659), Se också Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:40) om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete.

<sup>3</sup> Arbetsmiljölagen (1977:1160) arbetsmiljöförordningen (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

<sup>4</sup> Vägledning för vaccination av personal inom vård och omsorg, utgiven 2020, reviderad april 2023. Folkhälsomyndigheten.

<sup>5</sup> Smittskyddslagen (2004:168).

<sup>6</sup> SOSFS 2015:10 Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg

## Vaccinationsrekommendationer för medarbetare i vården

### Säsongsinfluensa

**Vaccination mot säsongsinfluensa rekommenderas årligen till alla medarbetare som arbetar nära patienter med ökad risk för att bli svårt sjuka i influensa.** En dos inaktiverat vaccin ges årligen inför förväntad influensastart i enlighet med regional kampanj.

### Mässling

**Vaccination rekommenderas till alla som arbetar inom vården som inte säkert är immuna** (har haft mässling eller fått två doser vaccin). Det gäller även medarbetare som inte direkt vårdar patienter, t.ex. vaktmästare, patienttransportörer, lokalvårdare och kassapersonal. Vaccination mot mässling ingår i det grundskydd som rekommenderas hela befolkningen. Två doser levande vaccin, som också skyddar mot röda hund och påssjuka, ges med minst fyra veckors intervall.

[Mässlingsvaccination - Riktlinjer för vårdgivare | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](https://vardgivarguiden.se)

### Röda hund

**Vaccination rekommenderas till kvinnor i barnafödande ålder med patientnära arbete i vården samt alla medarbetare inom mödrahälsovård, som inte säkert är immuna** (har haft röda hund eller fått två doser vaccin). Vaccination mot röda hund ingår i det grundskydd som rekommenderas hela befolkningen. Två doser levande vaccin, som också skyddar mot mässling och påssjuka, ges med minst fyra veckors intervall.

### Hepatit B

**Vaccination rekommenderas till alla som arbetar inom vården med yrkesmässig risk för blodexponering**, även om de inte direkt vårdar patienter. Totalt ges tre doser inaktiverat vaccin, vanligen med 0, 1, 6 månadersschema och kontroll av antikropps nivåer efter avslutad vaccinationsserie.

### Vattkoppor

**Vaccination rekommenderas till medarbetare inom mödra-, förlossnings- och neonatalvård, övrig barnsjukvård, akutmottagningar och primärvård samt de som vårdar immunsupprimerade patienter, som inte säkert är immuna** (har haft vattkoppor eller fått två doser vaccin). Vid tveksamhet bör immunitet kontrolleras serologiskt. Två doser levande vaccin ges med minst sex veckors intervall.

### Difteri

**Medarbetare med patientnära arbete inom öron, näsa, hals-, barn- infektions- och anestesivård samt vid akutmottagningar och i primärvård rekommenderas vaccinationsskydd mot difteri.** Vaccination mot difteri ingår i det grundskydd som rekommenderas hela befolkningen, skyddet kompletteras med en påfyllnadsdos vart 20:e år. Det inaktiverade vaccinet finns bara som kombinationsvaccin med skydd också mot tetanus, samt även mot en eller flera andra sjukdomar.

**Tabell: Rekommenderade vaccinationer för medarbetare inom vården**

| Vaccination mot         | Ingår i grundskydd | Medarbetare som rekommenderas vaccination                                                                                                                                      |
|-------------------------|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Säsongsinfluensa</b> | Nej                | Alla medarbetare som arbetar nära patienter med ökad risk för att bli svårt sjuka i influensa.                                                                                 |
| <b>Mässling</b>         | Ja                 | Alla medarbetare inom vården. Det gäller även medarbetare som inte direkt vårdar patienter, se exempel.*                                                                       |
| <b>Röda hund</b>        | Ja                 | Kvinnor i barnafödande ålder med patientnära arbete i vården samt alla medarbetare inom mödrahälsovård.                                                                        |
| <b>Hepatit B</b>        | Nej**              | Alla medarbetare inom vården med yrkesmässig risk för blodexponering, även om de inte direkt vårdar patienter.                                                                 |
| <b>Vattkoppor</b>       | Nej                | Alla medarbetare främst inom mödra-, förlossnings- och neonatalvård, övrig barnsjukvård, vid akutmottagningar och i primärvård samt de som vårdar immunsupprimerade patienter. |
| <b>Difteri</b>          | Ja                 | Alla medarbetare med patientnära arbete inom öron, näsa, hals-, barn-, infektions- och anestesivård samt vid akutmottagningar och i primärvård.                                |

\*) T.ex. vaktmästare, patienttransportörer, lokalvårdare, kassapersonal.

\*\*) Folkhälsomyndigheten rekommenderar hepatit B-vaccination av alla spädbarn och sedan 2016 erbjuder alla regioner vaccinet kostnadsfritt inom regionala vaccinationsprogram.

## Sjukdomar där vaccination inte är specifikt rekommenderad för medarbetare i vården

**För kikhosta, meningokocker, covid-19 och pneumokocker finns nationella vaccinationsrekommendationer riktade till gravida, medicinska riskgrupper respektive personer 65 år och äldre. Efterlevnad av dessa bör särskilt uppmuntras för medarbetare i vården.**

### Tuberkulos

**Vaccination rekommenderas ej till medarbetare inom vården i Sverige.**

Vaccinationsskyddet hos vuxna är osäkert, varför Folkhälsomyndigheten inte rekommenderar vaccination mot tuberkulos av medarbetare i vården i Sverige <sup>7</sup>.

### Kikhosta

**Ingen specifik vaccinationsrekommendation för medarbetare inom vården.**

För att förhindra spridning av kikhosta från medarbetare till spädbarn ska medarbetare inom förlossning och pediatrik undvika patientnära arbete vid förkylningssymptom och de ska provtas för kikhosta på liberala indikationer.

### Meningokocksjukdom

**Ingen specifik vaccinationsrekommendation för medarbetare inom vården.**

Antibiotikaprofylax kan vara aktuellt som postexpositionsprofylax efter nära kontakt med luftvägssekret hos patient med meningokocksjukdom till exempel efter intubation, hjärt-lungräddning eller bronkoskopi. Konsultera infektionsläkare vid behov.

### Covid-19, pneumokocker

**Ingen specifik rekommendation för medarbetare inom vården.**

### Stelkramp, polio, påssjuka, hepatit A

**Ingen specifik risk eller rekommendation för medarbetare inom vården.**

---

<sup>7</sup> Rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos, utgiven 2012, reviderad senast 2022. Folkhälsomyndigheten.